

Totuus
Harry
Quebertin
tapauksesta

JOËL DICKER

JOËL DICKER:

Totuus Harry Quebertin tapauksesta (2012, suom. 2014)

JOËL DICKER

Totuus Harry Quebertin tapauksesta

Suomentanut

ANNA-MAIJA VIITANEN

KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ TAMMI
HELSINKI

Cet ouvrage a bénéficié du soutien des Programmes
d'aide à la publication de l'Institut français.

The translation of this book has been supported by FILI.

FILI
FINNISH LITERATURE EXCHANGE

Ranskankielinen alkuteos *La vérité sur l'affaire Harry Quebert* ilmestyi 2012.

Copyright © Éditions de Fallois / L'Âge d'Homme, 2012

Suomenkielinen laitos © Kustannusosakeyhtiö Tammi 2014

Painettu EU:ssa

ISBN 978-951-31-7305-0

Vanhemmilleni

Sisällys

ENSIMMÄINEN OSA KIRJAILIJANTAUTI

(kahdeksan kuukautta ennen kirjan ilmestymistä)

31. Muistin syövereissä	15
30. Ihmemies.	43
29. Voiko viisitoistavuotiaaseen tyttöön rakastua?	69
28. Kaatumisen taito	95
27. Hortensiapenkin vaiheilla	121
26. N-O-L-A	153
25. Nolasta.	167
24. Muistoja kansallispäivästä	193
23. Ne jotka tunsivat hänet hyvin.	211
22. Poliisitutkimus	241
21. Rakkauden vaikeudesta	263
20. Puutarhakutsut	285
19. Harry Quebertin tapaus.	305
18. Martha's Vineyard	337
17. Pakoyritys	359
16. Pahan juurilla.	389
15. Ennen myrskyä	417

TOINEN OSA

EROON KIRJAILIJANTAUDISTA

(kirjan kirjoittaminen)

14. Surullisenkuuluisa elokuun	
30. päivä vuonna 1975	443
13. Myrsky	463
12. Taulujen maalaja	497
11. Nolan odotus	519
10. Viisitoistavuotiasta tyttöä etsimässä	537
9. Musta Monte Carlo	555
8. Korppi	585
7. Nolan jälkeen	619
6. Barnaskin periaatteet	635

KOLMAS OSA

KIRJAILIJAN PARATIISI

(Kirjan julkaisu)

5. Tyttö joka kosketti Amerikkaa	661
4. Sweet home Alabama	693
3. Vaalipäivä	713
2. Pelin päätös	737
1. Totuus Harry Quebertin tapauksesta	755

KATOAMISPÄIVÄ

(lauantai 30.8.1975)

– Hätäkeskus. Mitä asia koskee?

– Haloo? Täällä Deborah Cooper Side Creek Lanelta. Minusta näytti, että tuolla metsässä ajoi äsken mies takaa tyttöä.

– Mitä tarkkaan ottaen tapahtui?

– En tiedä! Satuun katselemaan ikkunasta metsään päin ja näin tytön juoksemassa puiden välissä... Hänen takanaan tuli mies... Minusta tyttö yritti päästä miestä pakoon.

– Missä he nyt ovat?

– En... En näe heitä enää. He ovat metsässä.

– Lähetän sinne partion saman tien.

Tästä puhelusta käynnistyi tapahtuma, joka ravisutti newhampshirelaista Auroran kaupunkia. Sinä päivänä katosi jäljettömiin tyttö nimeltä Nola Kellergan.

Prologi

LOKAKUU 2008

(33 vuotta katoamisen jälkeen)

Kaikki puhuivat kirjasta. Minun oli mahdoton kävellä rauhassa New Yorkin kaduilla, mahdoton hölkkätä Central Parkin poluilla ilman että joku tunnisti ja huikkasi: ”Hei, tuolla menee Goldman! Se kirjailija!” Saattoipa joku juosta muutaman askelen perässäni päästäkseen esittämään mieltään vaivaavan kysymyksen: ”Ovatko kirjan tapahtumat tosiaan totta? Tekikö Harry Quebert tosiaan niin?” Kantakahvilassani West Villagessa jotkut änkeytyivät pöytääni juttelemaan: ”Luen sitä teidän uutta kirjaanne enkä millään malta jättää kesken. Edellinen jo oli hyvä, mutta tämä vasta onkin! Saitteko tosiaan miljoonan etumaksuksi? Minkä ikäinen olettekaan? Kolmenkymmenen korvissa? Kolmenkymmenen! Ja rahaa taskut täynnä!” Jopa asuintaloni aulavahti, joka oli edennyt kirjassa aina kun menin ohi, pysäytti minut loppuun päästyään pitkäksi aikaa hissin eteen ja kevensi sydäntään: ”Vai sillä tavalla Nola Kellerganille kävi! Kamala juttu! Miten se on mahdollista! Kuulkaa, miten ihmeessä se on mahdollista!”

Koko New York oli kirjasta innoissaan. Kaksi viikkoa ilmestymisensä jälkeen se tavoitteli jo myyntilistojen kärkeä. Kaikki halusivat tietää, mitä Aurorassa oli tapahtunut vuonna 1975. Siitä puhuttiin kaikkialla: televisiossa, radiossa, lehdissä. Minä olin hädin tuskin kolmenkymmenen ja toinen kirjani oli nostanut minut maan tunnetuimmaksi kirjailijaksi.

Amerikkaa kuohuttava tapaus, johon tarinani perustuu, oli paljastunut muutama kuukausi aikaisemmin, alkukesästä, kun kolmekymmentäkolme vuotta sitten kadonneen tytön jäännökset oli löydetty. Siitä käynnistyi tapahtumaketju, josta tässä kerrotaan ja jota ilman muu Amerikka ei olisi ikinä kuullut pienestä Auroran kaupungista New Hampshiressa.

ENSIMMÄINEN OSA

Kirjailijantauti

(kahdeksan kuukautta ennen kirjan ilmestymistä)

31.

Muistin syövereissä

- Ensimmäinen luku on tärkein. Jos lukija ei pidä siitä, ei hän lue muitakaan. Miten olet ajatellut aloittaa kirjasi?
- Ei aavistustakaan. Uskotko että minusta on siihen?
- Mihin?
- Kirjan kirjoittamiseen.
- No ihan varmasti.

Vuoden 2008 alussa, noin puolitoista vuotta sen jälkeen kun olin ensimmäisellä romaanillani noussut amerikkalaisten lukijoiden ja kriitikoiden lemmikiksi, minuun iski hirveä valkoisen paperin kammo, joka tuntuu olevan aika yleinen vaiva niillä, jotka ovat yllättäen singahtaneet hurjaan suosioon. Tauti ei alkanut äkkikohtauksella vaan ilmeni vähitellen. Tuntui kuin aivoni olisivat tartunnan saatuaan pikkuhiljaa jähmettyneet. En halunnut uskoa ensioireisiin vaan vakuuttelin itselleni, että inspiraatio palaisi seuraavana päivänä tai sitä seuraavana. Mutta päivät, viikot ja kuukaudet kuluivat, eikä inspiraatiota kuulunut.

Matka helvettiin kävi kolmessa vaiheessa. Ensimmäinen, jota ilman kunnon syöksy ei onnistu, oli huikea nousu: esikoisromaaniani myytiin kaksi miljoonaa kappaletta, ja minä ponnahtin 28-vuotiaana menestyskirjailijoiden harvaan joukkoon. Oltiin vuoden 2006 syksyssä, ja minusta tuli muutamassa viikossa iso nimi: minut nähtiin joka paikassa, televisiossa, sanomalehdissä, kuvalehtien kannessa. Naamani paistoi metroasemien valtavista mainostauluista.

Itärannikon suurimpien päivälehtien ankarat kriitikot olivat yksimielisiä: nuoressa Marcus Goldmanissa on ainesta suureksi kirjailijaksi.

Yksi ainoa kirja aukaisi ovet uuteen elämään: nuorten, rikkaiden ja kuuluisien. Muutin New Jerseyyn Montclairista vanhempieni luota Villageen, hulppeaan huoneistoon, vaihdoin hyvin palvelleen Fordini mustaan tuliterään Range Roveriin, jossa oli tummennetut lasit, aloin käydä juppiravintoloissa, hankin kirjallisuusagentin, joka laati minulle aikataulut ja tuli katsomaan uuteen kotiini baseballia jättiruudulta. Vuokrasin Central Parkin kulmilta toimiston, jossa minuun hiukan pihkaantunut sihteeri, Denise nimeltään, lajitteli postit, keitti kahvia ja arkistoi tärkeät paperit.

Ensimmäiset puoli vuotta kirjan ilmestymisen jälkeen minä tyydyin nautiskelemaan uuden elämäni ihanuudesta. Aamulla menin toimistolle, kävin läpi minusta kirjoitetut lehtijutut, luin ne kymmenet ihailijakirjeet, joita saapui päivittäin ja jotka Denise järjesti isoihin mappeihin. Sitten katsoin ansainneeni lepotauon ja läksin vaeltelemaan Manhattanin kaduille, missä ihmiset alkoivat supista kohdallani. Loppupäivän omistauduin kuuluisuuden poikimille eduille: saatoin ostaa mitä mieli teki, pääsin Madison Square Gardenin VIP-aitioon seuraamaan Rangersien otteluita, astelemaan punaisia mattoja niiden poptähtien kanssa, joiden kaikki levyt olin nuorempana hankkinut, sain treffiseuraksi suosituimman televisiosarjan tähden Lydia Gloorin, josta kaikki tappelivat. Olin kuuluisa kirjailija, tunsin harjoittamani maailman hienointa ammattia. Ja koska uskoin menestykseni kestävän ikuisuuksiin, suljin korvani agentin ja kustannustoimittajan ensimmäisiltä varoituksen sanoilta,

kun he patistivat ryhtymään taas töihin ja aloittamaan uuden romaanin.

Seuraavan puolen vuoden mittaan tajusin tuulen olevan kääntymään päin: ihailijakirjeet harvenivat, kaduilla pyrittiin harvemmin juttusille. Pian ne vastaantulijat jotka vielä tunnistivat minut alkoivat kysellä: ”Mitä herra Goldmanin seuraava kirja käsittelee? Milloin se ilmestyy?” Tajusin että töihin oli ryhdyttävä, ja ryhdyinkin: raapustelin ideoita irtolehdistä, hahmottelin synopsiksen tietokoneelle. Turhaan. Sitten keksin uusia ideoita ja hahmottelin uusia juonitiivistelmiä. Yhtä huonolla menestyksellä. Lopulta ostin uuden tietokoneen siinä toivossa, että hintaan sisältyisivät hyvät ideat ja loistavat juonikuviot. Turha toivo. Sitten kokeilin toista strategiaa: vaadin Deniseä jäämään töihin iltamyöhään ja kirjaamaan muistiin mielestäni hienoja lauseita, nokkelia ilmauksia, loistokkaita romaaninaloituksia. Mutta seuraavana päivänä ilmaukset näyttivät tylsiltä, lauseet hatarilta, aloitukset lässähtäneiltä. Alkoi taudin seuraava vaihe.

Syksyllä 2007 tuli täyteen vuosi ensimmäisen kirjan ilmestymisestä, mutta seuraavasta ei ollut koossa rivin riviä. Kun ei ollut enää yhtään kirjettä mapitettavaksi, kun kukaan ei tunnistanut minua kaupungilla, kun minua keuhvat julisteet olivat kadonneet Broadwayn isoista kirjakaupoista, tajusin maineen ja kunnian katoavaisuuden. Maine on pohjattoman nälkäinen hirviö, ja jos sitä ei ruoki, tulee äkkiä joku toinen tilalle: päivän poliittinen nimi, uusimman tosi-tv-ohjelman tähtönen tai kuumiin rokkiyhtye vievät paikan parrasvaloissa. Ja kuitenkin kirjani ilmestymisestä oli kulunut vaivainen vuosi, naurettavan lyhyt aika minun silmissäni, mutta ihmiskunnan mittapuulla ikuisuus. Yksin Amerikassa oli sinä aikana syntynyt miljoona lasta,

miljoona ihmistä oli kuollut, kymmenkunta tuhatta oli saanut luodin nahkaansa, puoli miljoonaa oli haksahdannut huumeisiin, miljoonasta oli tullut miljonäärejä, seitsemäntoista miljoonaa oli vaihtanut kännykkää, viisikymmentä tuhatta oli kuollut liikenteessä ja kaksi miljoonaa loukkaantunut, kuka vakavammin, kuka lievemmin. Mutta minä en ollut kirjoittanut kuin yhden kirjan.

Schmid & Hanson, merkittävä newyorkilainen kustannustalo, joka oli maksanut mukavan summan ensimmäisen romaanini julkaisuoikeuksista ja toivoi minusta suuria, alkoi ahdistella agenttiani Douglas Clarenia, joka puolestaan painosti minua. Hän sanoi, että aika kävi vähiin, että minun oli ehdottomasti esitettävä uusi käsikirjoitus, ja minä yritin tyyntytellä häntä ja itseänikin vakuuttamalla, että tuleva romaani eteni hyvää vauhtia ja että oli ihan turha olla huolissaan. Mutta vaikka istuin työhuoneessa tunnista toiseen, sivut pysyivät tyhjinä: inspiraatio oli luikkinut omille teilleen ja tavoittamattomiin. Ja kun illalla valvoin sängyssä, ajattelin että suuri Marcus Goldman katoaisi maan pinnalta pian, ennen kuin ehtisi kolmikymmenvuotiaaksi. Ajatus pelotti niin, että päätin lähteä lomalle, aivojani tuulettamaan: kustansin itselleni kuukauden hienossa miamilaisessa hotellissa, niin sanotusti latautuakseni, koska uskoin vakaasti, että kuukausi palmujen katveessa palauttaisi luovuuteni. Mutta Florida oli tietysti vain loistokas pakoyritys, ja filosofi Seneca oli jo kaksi tuhatta vuotta minua ennen kokenut saman tuskallisen tilanteen: minne sitten pakeneekin, ongelmat seuraavat mukana. Ihan kuin joku mukava matkatavaroiden käsittelijä olisi jo Miamin kentän ulko-ovella juossut perääni ja sanonut:

– Oletteko Marcus Goldman?

JÖEL DICKER (s. 1985) on ranskankielisen kirjallisuuden uusi supertähti. 28-vuotias sveitsiläinen singahti lukijoiden tietoisuuteen vuonna 2012 kirjallaan *Totuus Harry Quebertin tapauksesta*, jota on myyty Euroopassa yli kaksi miljoonaa kappaletta. Kirja sai Ranskan akatemian suuren palkinnon ja lukiolaisten Goncourt-palkinnon vuonna 2012.

Huikea menestysromaani pikkukaupungin salaisuuksista, rakkauden voimasta ja luomisen tuskasta. Romaanin kirjoittamiselle rakentuva kirjallinen trilleri on yhtä aikaa murhamysteeri, rakkaustarina, taparomaani – ja löytöretki lukemiseen.

”Vakaalla kynällä kirjoitettu jännitysromaani, joka välttää kliseet ja loistaa älykkäällä rakenteella ja myötelämisen voimalla – – mahtavaa tekstiä, jonka ahmaisee yhtenä suupalana. Järisyttävä kirja.” LUXEMBURG WORT

”Tarina, jossa yhdistyvät Truman Capoten toimittajanote, Donna Tarttin murhamysteeri ja Nabokovin *Lolitan* rakkausskandaali.” NRC NEXT

9 789513 173050

84.2 | www.tammi.fi | ISBN 978-951-31-7305-0

Päällys: Aki Suvanto

Päällöksen kuva: Edward Hopper, *Portrait of Orleans*, 1950